

DICTAMEN sobre el
Programa de Reutilització d'Aigua a Catalunya 2009–2015

Consell per a l'Ús
Sostenible de l'Aigua

Dictamen

El Consell per a l'Ús Sostenible de l'Aigua (CUSA en endavant), en la sessió número 60, que va tenir lloc el dimarts 22 de setembre de 2009, va debatre el "Programa de Reutilització d'Aigua a Catalunya 2009–2015", amb l'objectiu d'elaborar el corresponent Dictamen tècnic.

El President i la Secretària del CUSA volen recollir en el present Dictamen les aportacions i comentaris més rellevants que es feren durant la presentació i el debat posterior que va esdevenir després de la presentació feta pel Sr. Josep Miquel Diéguez, director de l'Àrea d'Abastament d'Aigua de la ACA.

La revisió detallada de la esmentada presentació i del debat posterior permet formular les següents conclusions i recomanacions per a què puguin ser considerades en el procés d'aprovació de Programa de Reutilització d'Aigua a Catalunya 2009–2015:

1. Manifestar la satisfacció del CUSA per la iniciativa de la Agència Catalana de l'Aigua de promoure la reutilització de l'aigua com element de planificació i gestió dels recursos hídrics a Catalunya a fi de satisfer els dèficits crònics de recursos existents. Plantejar el futur amb les mateixes infraestructures i els recursos disponibles a hores d'ara ens portaria a afrontar grans dificultats per satisfer les demandes futures, amb períodes previsibles de crisi, freqüents i intensos. Per altra part, la gestió integrada dels recursos hídrics serà molt més complexa, en tant que implicarà la combinació de diferents recursos atenent les diverses demandes.
2. Destacar que, de la totalitat de recursos que es depuren actualment, només 51 hm³ formen part de la reutilització directa i que menys del 25% dels volums de les depuradores actuals és reutilitzat. A més, les zones urbanes i de reg amb potencial per reutilitzar aigua es troben a una distància

considerable dels centres de producció d'aigua regenerada i amb una topografia no gens favorable. Per contra, les zones amb potencial per a la reutilització industrial gaudeixen d'ambdues potencialitats. En resum, dels 720 hm³ que es depuren, l'objectiu del PRAC és arribar a reutilitzar 204 hm³ de forma que es reequilibri la reutilització entre els diferents usos.

3. Ressaltar el nombre i el paper de les actuacions previstes per l'Agència: fins a 52 noves actuacions que implicaran 124 nous serveis, amb un cost previst de 326 milions d'euros, diversificat entre actuacions de curt, mig i llarg termini. Els costos d'explotació de les esmentades actuacions arriben a 12,7 milions d'euros i les repercussions anuals, tant dels costos d'explotació com de l'amortització tècnica de les instal·lacions, arriben fins a 29,1 milions d'euros anuals. La tercera part d'aquests 29,1 milions d'euros anuals serien repercutibles sobre els usuaris directes.
4. Ressaltar els principis reguladors del PRAC. El primer és obtenir sistemes de regeneració operats per un únic gestor (a través d'una concessió marc), que molt probablement serà el mateix operador dels sistemes de sanejament. El segon serà prioritzar l'atorgament de la concessió a aquelles actuacions que posseeixin un interès general amb millora de disponibilitat de sistemes deficitaris (això inclou la substitució de cabals procedents de rius o aqüífers, la recàrrega d'aqüífers i la garantia de cabals ambientals); una segona categoria serien les actuacions d'interès general amb un caràcter preferentment ambiental; una tercera que atengui els usos d'interès particular i, finalment, una quarta relativa a altres usos (com poden ser la millora de sistemes no deficitaris i de condicions mediambientals no imprescindibles).
5. Ressaltar l'interès del PRAC de classificar les actuacions principalment motivat per les repercussions directes sobre l'estructura tarifària que es vol aplicar. En aquest sentit, està previst aplicar una tarifa als usuaris directes de l'aigua regenerada, que en qualsevol cas sigui menor o igual al cost del recurs que utilitzava fins al moment. La diferència serà assumida per l'ACA. Quan no hi hagi identificació de l'usuari directe, el cost serà assumit per l'ACA a través de la tributació.
6. Ressaltar que el finançament del PRAC, així com tot el Pla de Gestió de Conca de Catalunya, es nodreixen de les fonts de finançament de l'Agència: les figures tributàries (cànon de l'aigua), les aportacions de la Generalitat i de

l'Estat i les noves capacitats d'endeutament que autoritzi la Generalitat de Catalunya.

7. Manifestar la consideració assignada a la reutilització de l'aigua, per fer-la un element més de la gestió integrada dels recursos, tant pel que fa al propis recursos com pel que fa a l'assignació econòmica davant dels beneficiaris potencials. Cobrir una demanda d'aigua amb aigua regenerada comporta una reserva d'aquesta aigua amb algun sistema (aquífer, embassament...) i els beneficiaris ho són els de tot el sistema. Caldrà identificar quins són els beneficiaris en cas de l'ús d'aigua regenerada dins de cada sistema. El model tarifari dependrà de com es plantegi i potser que s'arribi a plantejar una tarifa única per tot el país o alguna altra de les diverses alternatives possibles.
8. Ressaltar que la disponibilitat d'aigua regenerada dins de l'àmbit del Sistema Ter-Llobregat, com qualsevol altre actuació de gestió integrada de recursos, ha de permetre arribar a una menor dependència del Ter.
9. Indicar que un dels principals beneficis de la reutilització de l'aigua és la seva contribució a la "garantia" de subministrament per tots els usuaris, com a disminució de la probabilitat d'incórrer en escenaris d'emergència en el futur.
10. Recordar que l'increment de la demanda d'aigua dins la Conca de Catalunya serà conseqüència en bona part de les demandes urbanes. Sobre aquests increments, caldrà afegir els de la implantació dels cabals ambientals i les implicacions introduïdes pel canvi climàtic. La hipòtesi adoptada a l'ACA per la població de Catalunya a l'any 2015 estima una població aproximada de 7,5 milions d'habitants, amb uns consums unitaris (dotacions per habitant i dia en l'àmbit domèstic) entorn dels 130-140 litres/habitant-dia. Caldrà per tant plantejar-se quin pot ser el paper de la reutilització de l'aigua d'un sistema de gestió integrada del recursos per atenuar o resoldre la garantia de l'abastament d'aigua a aquesta població futura.
11. Ressaltar l'importància de fer una distinció entre els cabals reutilitzables i situats en línia de mar i els altres situats aigües amunt. Els primers poden aportar recursos nous o addicionals, mentre que els segons tan sol poden contribuir a una millor gestió dels recursos, sense aportar-ne d'addicionals. En aquest moment, Catalunya disposa de 270 hm³ en concepte de cabals

depurats a l'interior que són reutilitzats de forma indirecta, i de uns 500 hm³ que es depuren prop de la costa i que no són regenerats i reutilitzats.

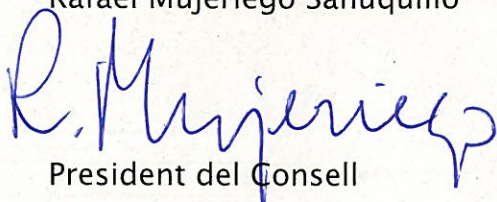
12. Recomanar l'adopció sistemàtica d'una terminologia comuna, coherent i clara en relació amb la regeneració i la reutilització de l'aigua (en contrast amb denominacions genèriques como tractaments terciaris, per exemple) de manera que es pugui assegurar una percepció correcta i positiva del públic i dels usuaris de l'aigua regenerada.
13. Recomanar que, en el cas concret de l'Àrea Metropolitana, on el dèficit de recursos hídrics correspon generalment a l'aigua d'abastament, el PRAC adopti una visió de futur i el més ambiciosa possible, d'acord amb els coneixements i la experiència en regeneració i reutilització de què es disposa a Catalunya i a l'Àrea Metropolitana en particular, impulsant estudis i investigacions a l'estació regeneradora d'aigua d'El Prat de Llobregat, conjuntament amb els centres i països que són capdavaners en aquests camps. El PRAC és també pioner a l'Estat i fins i tot podria beneficiar-se del Pla estatal en qüestions financeres.
14. Emfatitzar que l'eix del Llobregat es convertirà en un catàleg d'utilitzacions pràctiques de reutilització (injecció a l'aqüífer, aportacions a zones humides, basses per a regants, cabals ambientals, possibilitat d'una regeneració indirecta forçada, i aportacions a la indústria). Per assegurar una projecció i acceptació òptima de totes aquestes iniciatives pioneres, caldrà recolzar tota aquesta planificació amb un tercer element, constituït per un grup coordinat de científics, estudiosos i experts que, no estant directament compromesos amb les iniciatives, puguin donar un impuls decidit als projectes i assegurar una acceptació social favorable i generalitzada del mateixos.
15. Recomanar que tot aquest Programa es plantegi de la forma més pragmàtica possible, tenint en compte la situació econòmica tan dolenta que es travessa i sense saber del cert si ens trobem en disponibilitat de tirar endavant unes perspectives tan ambiciosos com les que el PRAC planteja. D'un costat valdrà la pena fer un plantejament realista i buscar recursos que ajudin a consolidar aquestes planificacions, i d'un altre caldrà assumir que la crisi existeix i que possiblement n'hi haurà d'altres. Però sempre sense oblidar que la reutilització planificada aporta solucions reals i eficients als dèficits de recursos i que comporta unes exigències econòmiques,

financeres i ambientals molt mes favorables i sostenibles que altres solucions tècniques mes acceptades i populars en els darreres anys.

16. Recomanar que aquest Programa equipari les garanties jurídiques i legals de les concessions d'aigua regenerada amb les concessions que aquestes pretenen -en determinats casos- substituir. En particular, les relatives als cabals concessionals, a la durada prevista de la concessió i a les aptituds d'usos previstes.

Els Consellers manifesten la seva satisfacció per haver pogut participar en les tasques d'assessorament i consulta del Programa de Reutilització d'Aigua a Catalunya 2009-2015 i reiteren la seva disposició a oferir el seu assessorament i consulta en successives etapes d'aquest procés.

Rafael Mujeriego Sahuquillo

President del Consell

Barcelona, 30 de novembre de 2009.